

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. lapkričio 3 d.
(OR. en)

14966/23

AGRI 675
FOOD 81
SAN 630

PRIDEDAMAS PRANEŠIMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinės sekretorės, kurios vardu pasirašo direktorė Martine DEPRez
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generalinei sekretorei Thérèse BLANCHET
Komisijos dok. Nr.:	COM(2023) 676 final
Dalykas:	KOMISIJS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI dėl 2020–2021 m. jonizuojančiąja spinduliuote apdoroto maisto ir maisto sudedamųjų dalių

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2023) 676 final.

Pridedama: COM(2023) 676 final

Briuselis, 2023 10 27
COM(2023) 676 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI
dėl 2020–2021 m. jonizuojančiąja spinduliuote apdoroto maisto ir maisto sudedamųjų
dalių

Turiny

SANTRAUKA.....	2
1 PAGRINDINIAI FAKTAI.....	2
2 PATVIRTINTOS ŠVITINIMO ĮMONĖS	3
3 ŠVITINIMO ĮMONĖSE 2020–2021 M. ATLIKTŲ TIKRINIMŲ REZULTATAI	4
4 PRODUKTŲ REALIZAVIMO ETAPU ATLIKTŲ TIKRINIMŲ REZULTATAI.....	5

SANTRAUKA

Pagal 1999 m. vasario 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 1999/2/EB¹ dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su jonizuojančiąja spinduliuote apdorotais maisto produktais ir jų ingredientais, suderinimo 7 straipsnio 3 dalį valstybės narės Komisijai kasmet pateikia:

- švitinimo įmonėse atliktų tikrinimų rezultatus, be kita ko, susijusius su jonizuojančiąja spinduliuote apdorotų maisto produktų kategorijomis, kiekiu ir skirtomis dozėmis, ir
- patikrinimų, atliktų produktų realizavimo etape, rezultatus.

Pagal tos direktyvos 7 straipsnio 4 dalį reikalaujama, kad Komisija *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* paskelbtų ataskaitą, pagrįstą informacija, kurią jai kasmet pateikia nacionalinės priežiūros institucijos.

Šioje ataskaitoje nagrinėjamas 2020 m. sausio 1 d. – 2021 m. gruodžio 31 d. laikotarpis. Joje apibendrinama ES valstybių narių ir Šiaurės Airijos Komisijai pateikta informacija. 2020 ir 2021 m. ELPA šalys nepateikė jokių duomenų.

Laikotarpis: 2020 01 01 – 2021 12 31

Susijusios šalys: 27 ES valstybės narės ir Šiaurės Airija

Švitinimo įmonės

- Valstybių, kuriose yra švitinimo įmonių, skaičius: 13 valstybių narių ir Norvegija
- Patvirtintų įmonių skaičius: 22
- Uždarytų įmonių skaičius: 0
- Valstybių, kuriose yra švitinama, skaičius: 10 valstybių narių

Produktų apdorojimo duomenys

- Apdorotų produktų kiekis: 5 029,1 tonos (-35,8 proc., palyginti su 2018–2019 m. vidurkiu)
- Pagrindinės apdorotų prekių grupės: varlių kojelės (76,4 proc.), paukštienos (11,9 proc.), džiovintos aromatinės žolės, prieskoniai ir daržovių pagardai (11,6 proc.)
- Pagrindinė švitinimo vieta: Belgija (83 %)

Realizavimo etape atlikti tikrinimai

- Ištirtų mėginių skaičius: 7 667
- Reikalavimų neatitinkančių mėginių skaičius: 66 (0,9 %)
- Pagrindinės ištirtų prekių grupės: prieskoninės žolės ir prieskoniai (43,84 proc.) ir grūdai, sėklos, daržovės, vaisiai ir jų produktai (25,98 proc.)

1 PAGRINDINIAI FAKTAI

Maisto švitinimas yra maisto produktų apdorojimas naudojant tam tikro tipo spinduliuotės energiją, vadinamą jonizuojančiąja spinduliuote. Tokia spinduliuotė turi

¹ 1999 m. vasario 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/2/EB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su jonizuojančiąja spinduliuote apdorotais maisto produktais ir jų ingredientais, suderinimo (OL L 066, 1999 3 13, p. 16).

skirtingą bangų ilgį ir įvairius galios laipsnius ir išnyksta, kai pašalinamas energijos šaltinis. Švitinimas naudojamas sanitarijoje ir fitosanitarijoje patogeninėms bakterijoms (pvz., *Salmonella*, *Campylobacter* ir *E. coli*), kurios gali sukelti apsinuodijimą maistu, naikinti ir siekiant pašalinti augalams ar augaliniams produktams kenksmingus organizmus, kaip antai vabzdžius ir kitus kenkėjus. Jis taip pat naudojamas siekiant atidėti vaisių nokimą, stabdyti daržovių (pavyzdžiui, svogūnų ir bulvių) daiginimą ar dygimą ir pratęsti maisto produktų galiojimo laiką. Maisto švitinimas negali pakeisti tinkamo maisto tvarkymo. Švitinti maisto produktai vis tiek turi būti tinkamai atšaldyti ir prireikus prieš vartojimą termiškai apdoroti.

ES maisto švitinimo reguliavimo sistemą (maisto švitinimo direktyvas) sudaro:

– 1999 m. vasario 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/2/EB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su jonizuojančiąja spinduliuote apdorotais maisto produktais ir jų ingredientais, suderinimo (pagrindų direktyva). Joje nustatytos jonizuojančiąja spinduliuote apdorotų maisto produktų ir maisto sudedamųjų dalių gamybai, realizavimui ir įvežimui taikomos nuostatos;

– 1999 m. vasario 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 1999/3/EB dėl jonizuojančiąja spinduliuote apdorotų maisto produktų ir maisto komponentų Bendrijos sąrašo patvirtinimo (įgyvendinimo direktyva)². Šiame sąrašė įrašyta tik viena maisto produktų kategorija: džiovintos aromatinės žolės, prieskoniai ir daržovių pagardai. Kitų maisto produktų ir maisto sudedamųjų dalių, kuriuos valstybės narės leidžia apdoroti jonizuojančiąja spinduliuote, nacionalinių leidimų sąrašą Komisija paskelbė *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Maisto produktus ir maisto sudedamąsias dalis galima apdoroti jonizuojančiąja spinduliuote tik patvirtintose švitinimo įmonėse. ES teritorijoje esančias įmones patvirtina valstybių narių kompetentingos institucijos. Vadovaudamosi Direktyvos 1999/2/EB 7 straipsnio 3 dalimi valstybės narės privalo pateikti Komisijai patvirtintų švitinimo įmonių sąrašą.

Pagal Direktyvos 1999/2/EB 6 straipsnį ant bet kurio švitinto maisto produkto arba sudėtinių maisto produktų sudedamosios dalies etiketės turi būti užrašyti žodžiai „Apšvitinta“ arba „Apdorota jonizuojančiąja spinduliuote“.

Siekiant kontroliuoti, kad šis ženklavimo reikalavimas būtų tinkamai įgyvendinamas, ir aptikti maisto produktus, kurie galėjo būti neteisėtai apdoroti jonizuojančiąja spinduliuote, Europos standartizacijos komitetas (CEN) standartizavo keletą analizės metodų.

2 PATVIRTINTOS ŠVITINIMO ĮMONĖS

Ataskaitinio laikotarpio pabaigoje (2020 m. sausio 1 d. – 2021 m. gruodžio 31 d.) ES buvo 22 patvirtintos švitinimo įmonės, įsikūrusios 13-oje valstybių narių: Prancūzijoje (5), Vokietijoje (4), Bulgarijoje (1), Nyderlanduose (2), Ispanijoje (2), Belgijoje (1), Čekijoje (1), Kroatijoje (1), Estijoje (1), Italijoje (1), Vengrijoje (1), Lenkijoje (1) ir Rumunijoje (1).

Iš 13 valstybių narių, kuriose yra švitinimo įmonių, 2020–2021 m. laikotarpiu maisto produktai nebuvo švitinami trijose: Bulgarijoje, Italijoje ir Rumunijoje.

² OL L 66, 1999 3 13, p. 24.

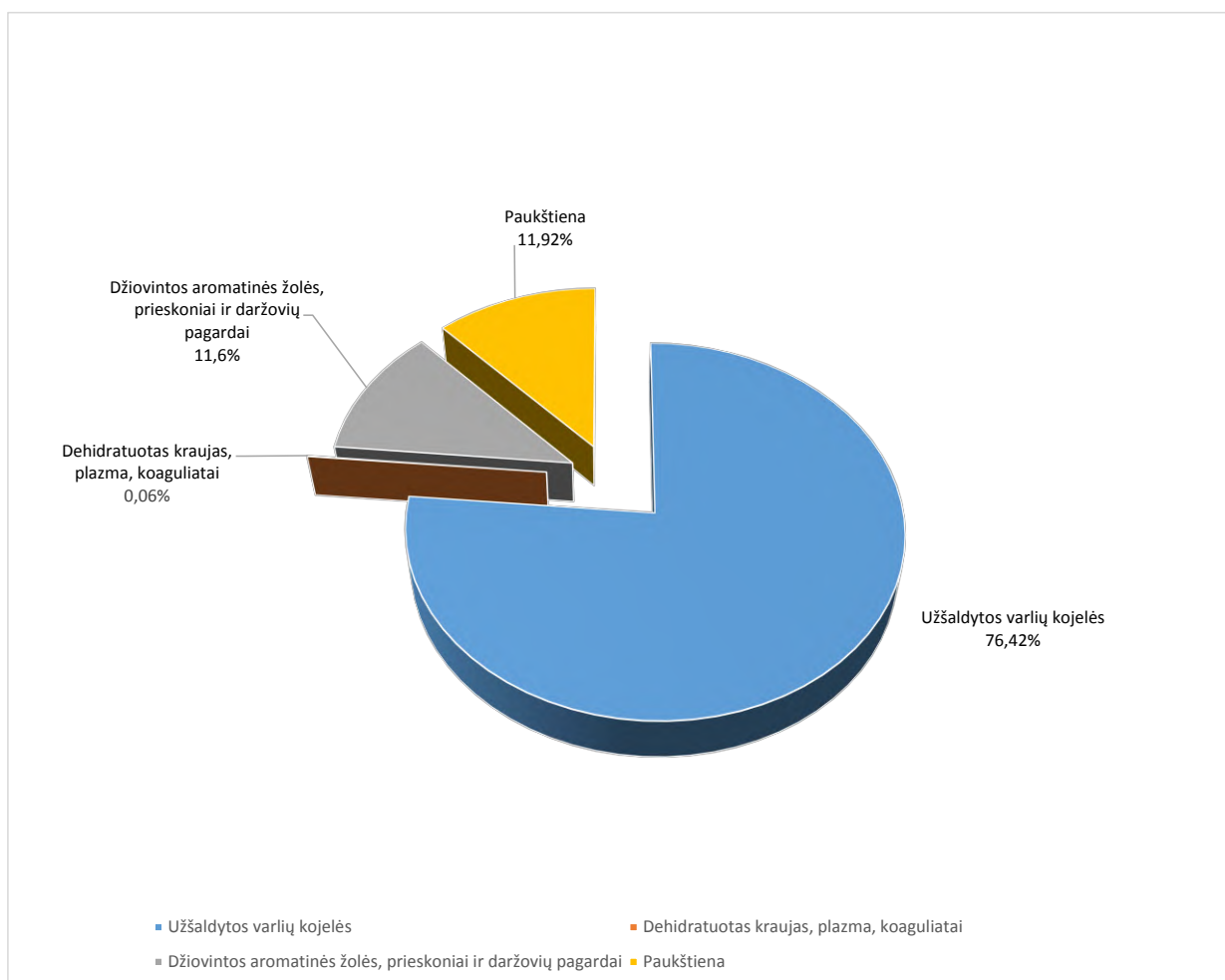
3 ŠVITINIMO ĮMONĖSE 2020–2021 M. ATLIKTŲ TIKRINIMŲ REZULTATAI

Bendras ES valstybėse narėse 2020–2021 m. jonizuojančiąja radiacija apdorotų maisto produktų kiekis – 5 029,1 tonos. Daugiausia jų apdorota Belgijoje – 83 proc. ES švitintų maisto produktų.

Daugiausiai ES buvo švitinta trijų pagrindinių kategorijų prekių – varlių kojelių (76,42 proc.), paukštienos (11,92 proc.) ir džiovintų aromatinių žolių, prieskonių ir daržovių pagardų (11,6 proc.).

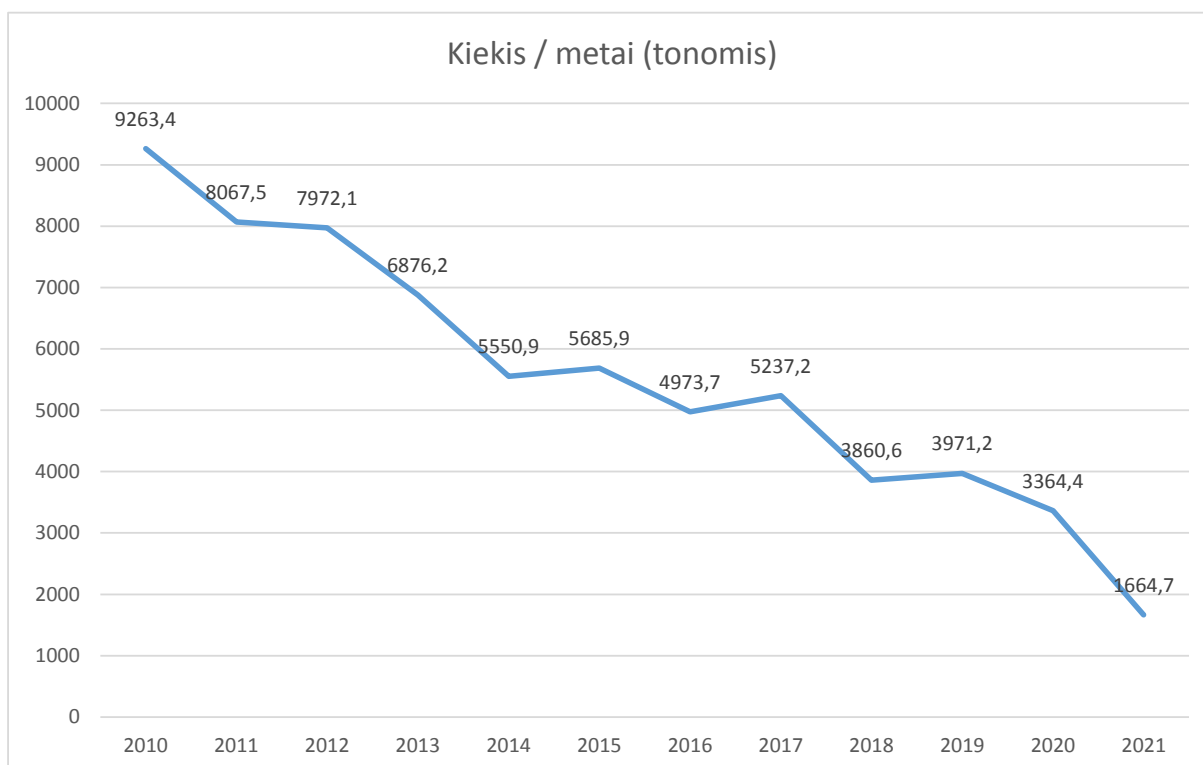
Švitintų produktų pasiskirstymas 2020 ir 2021 m. ES valstybėse narėse parodytas 1 paveiksle.

1 pav. 2020–2021 m. ES švitinti maisto produktai pagal kategoriją

Jonizuojančiąja spinduliuote apdorotų maisto produktų ES kiekis (tonomis) nuo 2010 m. mažėja, kaip parodyta 2 paveiksle.

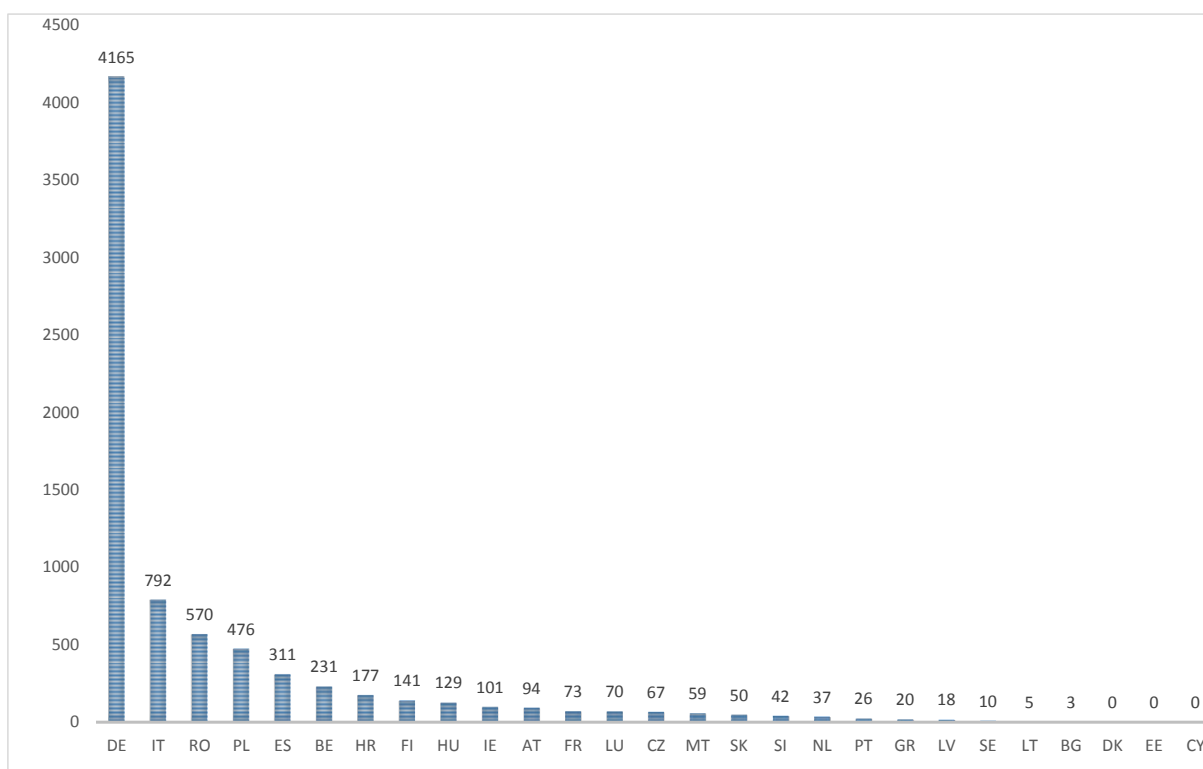
2 pav. Jonizuojančiąja spinduliuote apdorotų maisto produktų kiekis patvirtintose švitinimo įmonėse ES nuo 2010 m.

4 PRODUKTŲ REALIZAVIMO ETAPU ATLIKTŲ TIKRINIMŲ REZULTATAI

2020–2021 m. 24 ES valstybėse narėse ištirti 7 667 mėginiai, t. y. iš viso vidutiniškai 21,8 proc. mažiau nei 2018–2019 m. Kiekvienos ES valstybės narės duomenys pateikiami II priede ir apibendrinti 3 pav.

3 pav. Kiekvienoje valstybėje narėje 2020–2021 m. produktų realizavimo etapu ištirti mėginiai

2020–2021 m. jokių analitinių tikrinimų produktų realizavimo etapu neatliko trys valstybės narės: dėl biudžeto apribojimų – Danija arba dėl nepakankamų laboratorinių pajėgumų – Kipras ir Estija.

Iš 7 667 ištirtų mėginių 66 neatitiko reikalavimų (0,9 proc.), o 80 mėginių (1 proc.) tyrimų rezultatų nebuvo įmanoma nustatyti. Nustatyta neatitiktis daugiausia buvo neteisingas ženklavimas ir draudžiamas radiacijos lygis Neatitikties procentas (0,9 proc.) buvo šiek tiek mažesnis nei ankstesnėje 2018–2019 m. ataskaitoje (1 proc.).

Realizavimo etape, kaip parodyta 4 pav., pagrindiniai ištirti maisto produktai buvo prieskoninės žolės ir prieskoniai (43,84 proc.) bei grūdai, sėklos, daržovės, vaisiai ir jų produktai (25,98 proc.).

4 pav. 2020–2021 m. Europos Sąjungoje produktų realizavimo etape ištirtų maisto produktų kategorijos

